

Soriarinnajaunnaartutut misiginerup alannguani

2024-mi innuttaasut Tiliumut
saaffiginnissutaannik misissueqqissaarneq

Kolofon

Saqqummersitsisoq: Tilioq 2025

Oqaasertai: Emma Christensen & Qivioq Løvstrøm

Aaqqissuisut: Emma Christensen, Marita Jessen & Qivioq Løvstrøm

Assit: Tilioq, assit nammineq pigisat

Nutserisoq: Athena Mathæussen

Assiliartalersornera: Ivalu Risager // irisager.gl

IMARISAI

- 4 Siulequt
- 5 Ilisarititsineq
- 6 Inernerusut pingaarnerit
- 9 Soriarsinnaajunnaartutut misigineq
- 13 Qanoq iliussaagut?
- 14 Ukiumi saaffiginnissutit ataatsimut isigalugit
- 18 Misissueqqissaarneq aamma periuseq

Siulequt

Soriarsinnaajunnaartutut misigineq, iliuuseqarsinnaan nginnermik nassuerutiginnittariaqarneq, tamatta inuunit sinni misiginikuuarpur, tamattali ulluinnarinngilarput. Pisinnaatitaaffigalugit ilisimaarisat pillugit ikiorneqar-nissamut utaqqinermi soriarsinnaannginneq, inatsisini allassimagaluartut pillugit aalajangiinissanut utaqqineq, tassaapput nunarsuatsinni inuit innarluutillit qanigisaasalu amerlavallaartut misigisagaat, tamannalu Kalaallit Nunaanni ajorluartumik aamma atuuppoq.

2024-mi Kalaallit Nunaanni innuttaasut Tiliumut saaffigin nissimasut qasusuitariaqarput, tunngaviusumik inuttut pisinnaatitaaffimminnik sorsuuteqanngikkunik illersortis-saraluaminnit unioqqutitsivigineqartuaramik; kommuni-minnit, peqqinnissaqarfimminnit, naalakkersuisuminnit.

Misissueqqissaarnermik matumangga uagut pissaaneq tigoqqittariaqarparput pitsanngorsaannissanillu piuma-saqarluta. Kommuniuvut, peqqinnissaqarfipput aamma naalakkersuisuvut iliuuseqartariaqarput akisussaaffim-millu tigusillutik.

Tiliumit Kalaallit Nunaanni inatsisiliortutut, atuutsitsisus-satut eqqartuussisutullu pissaaneqartuni, inuit innarluutillit taakkualu qanigisaasa pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasat nukittorsarnissaat aamma paasineqarnissaat isuma-gisussaavarput.

Inuit innarluutillit pillugit aalajangiinerit aamma iliuuseqarnerit inuit innarluutillit suleqatigalugit sulia-rineqartassapput. Pineqartilluta ilaasuaannassaagut.

Innuttaasut akornanni soriarsinnaajunnaartutut misigi-neq takusarparput, pingaarnertulli neriuteqarneq sulit takussaaneruvoq, Inuiaqatigiimmik akorsisinnaasumik inissaqartitsisinnaasumillu neriuteqarlunnaarneq, aaq-qissuussaannermit inuppalaarnermut ilusilersugaanngit sumi inuppalaassuseq pillugu neriuteqarneq, ikiorne-qarnissamut neriuteqarneq.

Neriuppunga illit uunga atuartoq inuiaqatigiimmik inuppalaassusermik tunngaveqartumik pilersitseqa-taassasutit.

Atuarluarnissassinnik kissaappassi.

Qivioq Løvstrøm

Inuit Innarluutillit Oqaaseqartartuat

Qivioq Løvstrøm

Tilioq 2024-mi maajimi isumasioqatigiitsinerani.

Ilisarititsineq

Ileqqoq ingerlateqqipparput, ukiormannalu aamma Tiliumi ukiumi innuttaasut saaffiginnissutaannik misissueq qissaarnermik saqqummiusseqqippugut. Tilioq Kalaallit Nunaanni innuttaasunit innarluutilinnit, taakku qanigisaannit aamma kimilluunniit, inuit innarluutillit pillu git suliassaqrarfiup iluani ilisimasanik paasisimasanillu ujar tuisunit saaffiginnissutinik tigusaqartarpoq. Misissueqqissaarnerup matuma taamaattumik erseqqissarpai, unammillernartut suut innuttaasut unammilligassarinerat, inuit innarluutillit pillugit suliassaqrarfiup iluani pissutsit suut atuunnersut, kiisalu nunami innuttaasut pitsaanerusunik atugaqarnissaat qulakkeerniarlugu suliassaqrarfiit sorliit politikikkut isumagineqarnissaannut takussutissiivoq.

Tamanna aamma piuvoq paasisutissanik amigaate-qarfiusorujussuarmi, taamaattumillu paasisutissatut ilaanniilluni inuiaqatigiinni, inuit innarluutillit pillugit suliassaqrarfiup iluani killiffimmik tikkuasinnaasoq. Misissueqqissaarnermi matumani paasisutissat, Tiliup innuttaasut saaffiginnissutaat pillugit misissueqqissaarnerisa siuliini takusimanngisasi takussavasi. 2024-p aallartilernerani paasisutissaasivik nutaaq aallartipparput, tassani ilaatigut paasisutissat annertunerusut aallutarineqarput. Paasisutissat taakku misissueqqissaarnermi matumani erseqqissarneqassapput, pingaartumillu innarluutit suussusai assigiinngitsut pillugit ajornartorsiutinik immikkoortitsivugut. Tamanna pingaaruteqaraluartoq ersarissuussaaq, paasisutissat taakku inuiaqatigiinnut tamanut sinniissuunngimmata, taamaallaallu innuttaasunut uatsinnut saaffi-

ginnissimasunut atuummata. Arlalippassuartigut taakkuupput, ikiortissarsiornissamut nukissaqartut, kiisalu allami ikiorneqarnissamut pisariaqartitsisut ikiorneqanngitsut, iliuusissarullutik uatsinnut attaviginnissimasut, taamaasillutillu misissueqqissaarnermi matumani ilaasut. Kisitsisilli taakku inuiaqatigiinni unammillernartunik aporfinnillu ersarissunik, iliuuseqarfigineqartariaqartunik tikkuapput.

Misissueqqissaarnermi matumani immikkut tikkuarusupparput soriarsinnaajunnaartutut misigineq, 2024-mi saaffiginnissutini unammillernartutut annertuutut takusinnaasarput. Tamatumunga ilisarnaataavoq, innuttaasut pisariaqartitaminnik ikiorneqanngitsut, pissutsini inupalaanngitsuni mattusimaneqartut imaluunniit assigiinngitsutigit tunniutiinnalersut. Inuppasuit ilisimanngilaat, qanoq iliussallutik, sumut saaffiginnissallutik, imaluunniit qanoq inissisimaffitsik anigussanerlugu.

Iliuuseqanngikkutta, inuiaqatigiit ima inississinnaapput, innuttaasut amerlasoorpassuit stressimik, annilaangarnermik, tarnikkut peqqinnginnermik eqqugaaqqallutik kiisalu inuiaqatigiinnut tunniussaqaarsinnaanatik. Inoqateqalissaagut, inuiaqatigiit sinneri naligalugit ataqqinartumik inuunissamut ajorseriarujussuarnikunik piginnaasaqartunik.

Ajornartorsiutit taakku tamarmik misissueqqissaarnermi matumani sammeneqassapput. Ajornartorsiutit, inoqatit-piviusumik aqquusaagaat.

Atuarluarina .

Inernerusut pingaarnert

Misissueqqissaarnermik matuminnga siunertaavoq ilisimasat, Tiliup innuttaasunit, saaffiginnittunit pissarsiarsar tagaat ingerlateqqissallugit. Innuttaasut misigisaat, isigin nittaasii aamma unammilligassaat ersinngikkajut-tarput, minnerutinneqakkajuttarput puujorneqakkajut-tarlutillu, taamaattumik pingaaruteqarluinnarpoq, nipit taakku aalajangiinernut ilisimasatut tunngavittut pingaaruteqarluinnalersinnissaat qitiulluinnalersinnissaallu.

Maannakkut ukiut arfinilissaat, ukiumi innuttaasut saaffiginnissutai tunngavigalugit misissueqqissaarnermik Tiliup saqqummiussivoq. Taakkunanga innuttaasut ajornartorsiutaat pillugit eqqumaffiginninnermik pilersitsinissaq ujjartorparput. Tiliup misissueqqissaarnerit "Namminerisamik inuuneqarneq" 2020-mi saqqummersippaa, "Periarfissat assigiit" 2021-mi, "Inuiaqatigiinni peqataasinnaatitaaneq" 2022-mi, "Aaqquissuusaanikkut nakkaakkiartorneq" 2023-mi aamma "Inuuneq sullunartoq" 2024-mi saqqummersippai.

2024-mi inunnit innarluutilinnit, inunnut innarluutilinnut qanigisaasunit, suliamik suliaqartunit, ilisimasanik ujjartuisunit allanillu, siunnersortinnissamik ilitsersortinnissa-

-millu ujjartuisunik, ilisimasanik avitseqatigiissuteqarnermik aamma takuneqarnissamik tusaaneqarnissamillu kissaateqartunik saaffiginnissutit katillugit 214it tiguagut. Taamaasilluni Tilioq, saaffiginnissutit nalunaarsortarlugit aallartinnerinilli inunnit innarluutilinnit taakkualu qanigisaannit saaffiginnissutit katillugit 1343-nik tigusaqarsimavoq.

2024-mi saaffiginnissutit 214-iusuni, saaffiginnereer-nikorpasuupput. Agguaqatigiissillugu innuttaasoq 1,3-riarluni saaffiginnittarpoq. Inuk saaffiginninnerpaasoq 2024-mi arfinileriarluni saaffiginnippoq.

2024 ukiuuvuq innuttaasuni saaffiginnissimasuni soriarsinnaajunnaartutut misiginermik ilisarnaateqartoq.

Tamanna malugineqarpoq, inuit ikiorneqarniarlutik qanoq iliorsinnaanermut qasulernerisigut, nukissaarunnerisi-gut paasinnissinnaannginnerisigullu. Inuppasuut oqaloqatiginikuuagut, nerisassarsinissamut akissaqanngitsut, pissutsini pitsaanngitsuni inuusut, atornerluisuullutik inuusut, suliffimminni assigiinngisinneqartut, ikioqqullutillu nillianerat soqutiginnngitsuusaarneqartut.

17

innuttaasut
Tiliumut
saaffiginnissutaat
assigiinngisin-
neqarnermut
tunngasut

4

innuttaasut
Tiliumut
saaffiginnissutaat
kajumissuse -
rinngisamik
nuunnernut
tunngasut

10

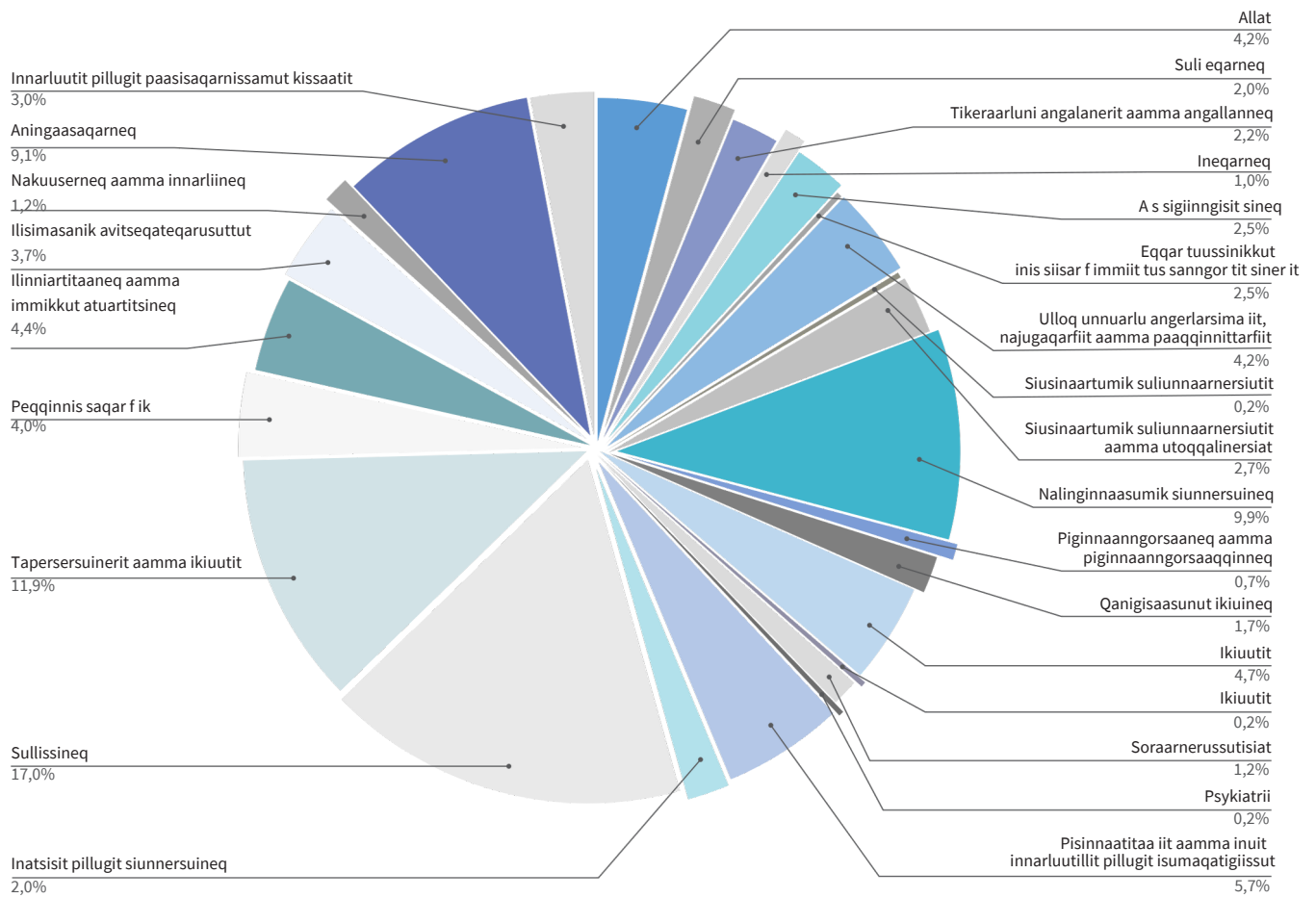
innuttaasut
Tiliumut
saaffiginnissutaat
timikkut atorner-
lugaanermut
nakuusernermullu
tunngasut

3

innuttaasut
Tiliumut
saaffiginnissutaat
imminut
toquttarnermut
tunngasut

5

innuttaasut
Tiliumut
saaffiginnissutaat
kinguaassiutitigut
kannguttaattulior-
figineqarnermut
tunngasut

Figur 1: Saaffiginnissutit suussusaanut agguarlugit

Pingaartumik takuarput, pissutaasunut annernut pingasunut atatillugu soriarsinnaajunnaartutut misigineq:

1. Sullinneqarneq
2. Assigiinngisinneqarneq aamma immikkut pineqarneq
3. Atornerluineq aamma nakuuserneq

Takusatta, ilagaat, innuttaasut pisussaaffimminnik ikiornerneqarnerat qanoq ajornartigisoq, nammineq pilluni suliap malinnaaffiginissaa qanoq ajornartigisoq, aamma suliat, ullormit ullormut nassuiaatissartaqanngitsumik allanngortut. Kommuni oqartussaasuvoq, innuttaasunut innarluutilinnut ikiuinerimik akuersissuteqartartoq, suliallu tamatuma amerlasuutigit inatsisit kiisalu inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit atuuttut malinneq ajorpaat. Innuttaasut naggataani ikiorneqarneq ajorput, paasisinnaasanngilaallu, qanoq ikiorneqarnissamut pisinnaatitaaffisik angussanerlugu. Ilanngullugu takusarparput, inuit innarluutillit amerlasuut assigiinngisinneqarneq misigisaraat, pingaartumik pisuni

qimaannarsinnaanngisaminni – ass. suliffimmi imaluunniit najukkami avatangiisiminni. Avatangiisit qimasinnaanngisat, assigiinngisinneqarnermik misigiffiusut, sakkortuumik ajoqusiisinaapput. Assigiinngisitsinnginnissamut inatsit nutaaq, 2024-p qeqqani akuerineqarluartoq, inuppasuit, assigiinngisinneqarlutik suli inuusarput – inuit, peqatigisaminnit qaninnerpaanit inunnit ajortumik pineqarnikkut inuunerat ajorseriarujussuartoq.

Nakuuserneq aamma atornerluineq 2024-mi aamma qitiusutut sammineqarput. Innuttaasut angerlarsimaffiminnii, najugaqarfimminni, ilaquuttaminnit, sulisunit paaqqutarinnittunit, eqqaamiuminnit, il.il. atornerlugaasartut oqaloqatigaagut. Timikkut atornerlugaaneq, nakuuserneq aamma pissaanermik atornerluinerlu pillugit 2024-mi ilisimatitsiffigineqarpugut. Pisunilu amerlanerpaani arlaleriarujussuarluni ikiortissarsioraluaersimallutik attavigisarpaatigit. Pisut taakku isornartuulluinnarput, misissueqqissaarnermillu matumangga atuartsaanit tamanit pingaartutut tiguneqarnissaat neriuutigaarput.

2009-imi naartulerpoq. Peersitsereernermi
 timimini allanngoriartortoqartoq malugisaqarpoq,
 eqqarsaannarporli peersitsinermit kingunerluuteqarluni.
 2016-imi, ukiuni pingasuni naartuniarsarereerluni, pasitsattalerpoq,
 spiralimik ikkussivigineqarsimalluni. Piffissami tassani illissap
 paavatigut kræftimut misissortinnissamut aggersagaavoq, tassanilu
 uppersarsivaa spiraleqarluni. Peqqissaasup nakorsaq aggersarpaa,
 taamani peersitsinermik suliaqartoq, aggeramilu utoqqatserluni
 angerpoq, peersitsineq spiralimillu ikkussineq suliarisimallugit.
 Tusilartuummat, nakorsap attaveqatigiinneq pingaartissimanngilaa.
 Piffissami tamarmi ilisimasimanngilaa, spiraleqarluni.
 Timaa allanngorpoq, peqqinnissaqarfimmullu
 tatiginninnera aserorluinnarpoq.
 Nunatta nakorsaaneranut arfineq-marloriarluni
 naammagittaalliuteqarsimavoq – tamarmik itigartinneqarput.
 Itigartinneqarnerinut tunngavilersuutigineqarput,
 ukiut tallimat qaangiutereermata. Maannakkut annilaanganeq,
 nanertisimaneq aamma uippakajaarneq atugarivai.
 Spiralilersuinermit eqqugaasut utertitsiffigineqaraluartut,
 nammineq suneqanngilaq.

”Ingerlariaqqissinnaanngilagut.
 Sunaana piumagaat? Toqunissatsinnut
 utaqqippat? Qasuvunga.
 Panima uangalu inuunitta
 naggasernissaat eqqarsaatigaara.
 Sumiginnarpaatigut. Inuunigut
 soqutiginnigilaat.”

2024mi ukiut siuliinut sanilliullugu saaffiginnissutit assi-
 giinngisitaarnerupput. Uagutsinnut saaffiginnissutit
 amerlanerpaartaat ukiut siuliini innuttaasunik
 sullissinermi unammilligassanut tunngasarput. 2024-mi
 saaffiginnissutit 17%ii sullissinermut tunngapput,
 tamannali ajornartosiutini innuttaasut saaffigissutigisa-

-gaanni suli akulikinnerpaajuvoq. Immikkoortut
 annertuut allat tassaapput: ikiorsiissutit aamma ikiuutit
 (12%), nalinginnaa sumik siunnersuineq (10%) aamma
 aningaasaqarneq (9%). Immikkoortut tamarmik tabelimi
 ataaniittumi takuneqarsinnaapput.
 Saaffiginnissutini misissueqqissaarnermi matumani
 soriarsinnaajunnaartutut misigineq, 2024-mi
 saaffiginnissutinit takusatsinnit, kiisalu pissutsini
 ajornartosiutinilu takussaakkajuttutut misigisagarput
 qitiutinniarpaput.
 Soriarsinnaajunnaartutut misigineq, immikkoortut
 siuliani taaneqartut allat peqatigalugit – sullissinneq,
 assigiinngisitsineq aamma atornerluineq –
 immikkoortuni tulluuttuni itisilerlugit
 nassuiarneqassapput.

Soriarsinnaajunnaartutut misigineq

”Aatsaat paasissavaat paniga sullittussaallugu,
[suliffeqarfiup] saavani imminut nivinngaruma?”

Misissueqqissaarneq una inuiaqatigiinni ilatsinnut, soriarsinnaajunnaartutut misiginerat saaffiginninnerni Tiliup tigusimasaani qitiusutut sammisaasunut tunngavoq.

Saaffiginnissutit 53-it soriarsinnaajunnaartutut misigineq ajornartorsiutigisimasutut nalunaarutigaa. Innuttaasoqatigut pisariaqartitai naapinneqanngitsut, pisin naa titaaffii eqqortinneqanngitsut, ikiorneqarnissamullu nillianeri soqutiginnigitsuusaarneqartut, inuiaqatigiit sinneri naligalugit inuusinnaanngillat.

Innuttaasoq 51-inik ukiulik aapparmi-nit ukiut marluk matuma siorna per-suttagaavoq, tamatumalu kinguneraa qaratsakkut aanaartoorneq. Saamiata tungaa maanna nukillaan-gavoq. Tamatuma kingorna Kalaallit Nu naan nut uternikuuvoq. Kommuni-periorsoraluarpaa Pis sas sarfim mu-kas sa soq, sulili iliuuseqartoqanngi-laq. Taarsiullugu utoqqaat illuannut inissin neqarpoq.

Suliamik suliaqarnermi aaqqissuusaanermi sumiginnaaneq

Soriarsinnaajunnaartutut misiginerup annerpaartaa, takusarput, kommunimi sullissinermi aaqqissuussaa-nermeerpoq. Tamanna Tiliup ukiorpassuarni taakkartor-simavaa. Saaffiginnissutit misissueqqissaarneq 2023-mi saqqummersinneqartoq kommunini ujartuiner-mi, sullis sinermi aamma ikiorneqarnissamik ujartuiner-mik unammillernartut pillugit aalajangersimasumik tunngasuuvuq. Saaffiginnissutit suliamik suliaqarnermut tunngasut, 2022-mi 20%imit, 2023-mi 39%imit 2024-mi 17%imut

apparialuartut, ajornartorsiut taanna inuit amerlaner-paat saaffiginnissutigisarpaat. Inuit innarluutillit taakkulu qanigisaat takuneqarnissaq, tusaaneqarnissaq, akuer saarneqarnissaq kiisalu ikiorneqarnissamik – inatsisit, inuit pisinnaatitaaffii aamma inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut naapertorlugit sullinneqarnis-sartik suli unammilligassarisarpaat.

Akerlianik ukioq manna takusinnaavarput, innuttaasut innarluutaat, sullinneqarneranut atatillugu qanoq uatsinnut attaviginnikulatiginerannut annertuumik sunniuteqartartoq. Inunnut innarluutilinnut, nalunaarsorsimasatsinnut, saaffiginnissutit 25%ii sullissinermut tunngasuupput.

Inunnut paasinnissinnaassutsikkut innarluutilinnut 39,1%iupput kiisalu inunnut arlalinnik innarluutilinnut 29,2%it sullinneqarnermut tunngasuupput. Tamatuma ilimanarsisippaa, inunnik aalajangersimasumik innar-luutilinnik, allanut sanilliullutik kommunimik naapitsinermi annertunerusumik aporfeqartartunik peqartoq. Inuit paasinnissinnaassutsikkut innarluutillit suliamik suliaqarnermut atatillugu perorsaanermi suleriaatsimik allamik, isumaginninnermi siunnersortit amerlasuut ilinniarsimannngisaannik pisariaqartitsisar-sinnaapput. Tamanna aamma inunnut innarluutilinnut tulluurtumik tapersersuiner-mi kommunini unammillernartunut takussutissaannanngilaq, aammali aaqqissuusaanikkut ajornartorsiutinut, kommunini inunnut innarluutilinnut tapersersuineq pillugu ilitersuinerusariaqarnermut aamma ilinniartitsine-rusariaqarnermut pisariaqartitsinermut tikkuuasinnaa-voq.

”Kommunimi oqartarput:
'Imminiiginnaruk, nammineersinnaavoq.'
Aamma 'Suliaq naammassivoq. Aniniarit.'
Taava kimut saaffiginnissaanga?
Kina tatigisinnaavara? Naluara.”

Kommuni ikiuinnermut tapersersuinnermullu, inatsisitigut akuerisaasunut aporfik annerpaajuvoq. Taamaattumik tassanngaanniit aporfilersorneqaraanni, inuit innarluuteqanngitsut naligalugit inuuniarneq ajornangajavilluinnassaaq. Aningaasaqarnikkut tapersersorneqarnermik, ikiuutiniq aamma tapersersorneqarnermut periarfissanik, inissamik, innarluutip suussusersineqarnissaanik il.il. pissarsisoqarsinnaanngilaq. Tunngaviulluinnartut – piginngikkaanni – inuunermik ataqqinartumik inuunissamut annertuumik ajorseriartitsisut. Tamatuma innuttaasoq qasutittarpaa, nukissaarutillugu kiisalu soriarsinnaajunnaartutut misigitillugu.

Naligiinngitsumik pinninnerit

”Nakkarsaasoqartarpoq, soorlu inuttut isigineqarani, soorlu naleqarani.”

Assigiinngisitsineq assigiinngitsumillu pinninneq inuiaqatigiinni piviusuuvooq erloqinartooq. Naqissusiisarneq annertuallaarpoq, ilisimasat annikippallaarput immikkooortigut aallutarineqarpallaarput, ataqatigiisutsitsinnut sanilliullugit. Innarluutit arlalitsigut anigorneqarsinnaaneq ajorput, innuttaasorpassuarnullu isumaqartarput, inunnit ulluinnarni naapittakkanit inuuneq naallugu inuttut ilivitsutut akuersaarneqarniarnissamik. Tamanna mattunnarsinnaavoq, inuillu innarluutillit tarnikkut peqqissusaannut ajortumik sunniuteqarsinnaalluni, kiisalu inuiaqatigiinnut peqataanissaannut periarfissaanik ajors eriartitsisinnaalluni.

Arlallit oqaluttuaraat, tamanna suliffiminni, najukkami avatangiisiminni, najugaqarfiminni imaluunniit sumiifinni allani, innuttaasup ullut tamaasa sumiiffigisartaanni pisartooq. Assigiinngisitsineq aamma assigiinngitsumik pinninneq ajoqusiisuaannarput, kisiannili pisumit sakkortuumit qimaasinnaanginneq, ajoqusernermik ataavartumik, uippakajaarnermik annilaangasarnemillu pilersitsisinnaavoq.

Amerlasuut oqaluttuuppaatigut, inuit allat kamannerini, ilisimasaqannginnerini aamma iluaqutissanik peqannginnerini kinguneqaatit pillugit mattusimasutut, ulorianartorsiortutut allatulluunniit sapilertutut misiginermi qanoq iliussanerlutik nalusarlugu.

”Aqqusinnermi niaqulaartutut nilliaffigineqartarpunga akerartorneqartarlungalu. likkat ujaqqanik milloorneqartut, igalaat aputinik. Najugaqarfiga aqqusinnermut pisuinnartarfirmut qanippoq, toqqissisimananngilarlu. Naluara, sumut saaffiginnissutigissanerlugu, kiallu ikiorsinnaaneraanga.”

Assigiinngisitsineq, innarluutini assigiinngitsuni tamani takusarparput, kisianni annerpaamik inuit maluginiutsikkut imaluunniit eqqarsartaatsikkut innarluutillit, assigiinngisinnerqarnermik misigisaqarneq tunngavigalugu uagutsinnut saaffiginnittarput. Inuit maluginiutsikkut innarluutillit 22%ii aamma inuit eqqarsartaatsikkut innarluutillit 13%ii, innarluutaat nalunaarsorsimasagut, assigiinngisinnerqarneq imaluunniit assigiinngitsumik pineqarneq pillugu uagutsinnut saaffiginnittarput. Pingaartumik ilaannit tusartarparput, innarluutertik tunngavigalugu suliffit taarsinnaasimanngitsut imaluunniit soraarsitaasarsimasut. Tamanna aamma, naligiissitaaneq aamma assigiinngisitsinnginnissaq pillugu Inatsisartut inatsisaat nutaaq 2025-mi atuutilersinnerqartoq naapertorlugu unioqqutitsinerusoq – inunnut eqqorneqartunut aamma annertuumik ajoqusiisarpoq.

Inigisaani pequteqanngilaq, aningaasar liorporlu. Sapaatip akunneranut 300-400 kr.-inik pissarsisarpoq. Kingulermik aningaasarsigami ukioq kingulleq aningaasarsivoq, tassani 1600 kr.-innappoq.

Pisussinnaajunnaarnikuuvooq, taamaattorlu inigisamini mattussaaqqalluni.

Nalornineq aporfiillu ulluinnarni naapertuilluanngitsuliornernut tamanut qasunarsisarput, soriarsinnaajunnaartutut misigititsillutik kiisalu paasiumaatsuullutik. Tamanna akuerineqarsinnaanngilaq, inoqatillu akornanni suliniuteqarneq annertooq pisariaqartineqassaaq ataatsimoornermik, aamma immitsinnut

paaseqatigiinnermik pilersitsissagutta – qanoq isikkoqarnerput, qanoq attaveqartarnerput, qaratsatta qanoq ingerlanera, suut pisariaqartinnerigut, allatigullu immikkuullarissutsigut naleqalersitsisullu apeqqutaatinnaq.

Nakuuserneq aamma atornerluineq

Ajoraluartumik inunnut innarluutilippassuarnut piviusuuvoq, atornerlugaaneq – angerlarsimaffimmi aammalu najugaqarfigisami. Atornerluineq assigiinngitsorpasuartut isikkoqarsinnaavoq, matuma ilaanni timikkut atornerluineq aamma nakuuserneq, pissaanermik atornerluineq, kinguaassiutitigut kannguttaattuliorneq, aningaasaqarnikkut atornerluineq aamma tarnikkut atornerluineq.

2024-mi saaffiginnissutinit pingaartumik takusimavarput, timikkut atornerluineq nakuusernerlu ukiumi ersarissutut aarlerinaateqartutullu takussaanerummata. Immikkullu atuuppoq, innuttaasut taakku arlaleriarlutik ikiorneqarnissaq nilliaatigisarmassuk, atornerluinerillu taakku pinngit soortinneqarsimasinnaagaluarmata. Suliat taakku ilungersunarluinnartuupput kiisalu pinaveersaartissagutsigit aaqqissuussaannermi allannguinerinik annertuunik kiisalu artornartumik oqaloqatigiissinnaanissamut piumasaqaatitaqartut.

”Anniaatinnut morfininik iisassanik marlunnik qinugama, [perorsaasoq] aggerpoq [perorsaasorlu] oqarluni:

”Morfinit iisartakkatit piniarukkit, aamma Oxapax iisariaqarpatit.’ Kakkaak, Oxapax qinnutigingilakka.

Qissaserpunga. Pinngitsaalillunga qanera ammarpaat oqummiutsillugillu.

Oriarusukkaluarpakka, qanerali matuaat iiniassagakku. Misigisaq uannut avaangunarpoq.”

Najugaqarfimmi sulisut, pissaanerminnik atornerluisut najugaqartumillu pinngitsaalisut, misigisat tusarsaasuupput.

Qulaani tigulaagaq innuttaasumit, najugaqarfimmit arlaleriarluni sumiginarneqarlunilu pissaanermik atornerluiffiusumeersuuvoq – tassani, timi atorlugu pinngitsaalisallutik iisartakkanik iisititaasarp.

Ilanngullugu tusartarpagut, innuttaasut pisuni nakuusernemi qimaannarneqartartut, meeqqatik illersorniarlugit ikiortissarsiorlutik nilliasut, atornerlugaasinnaasut, imaluunniit nakuuserneq pereeraangat aatsaat saaffiginnissutaat tusaaneqartartut.

”Inuusuttuarangoreernerani, aatsaat taama artornartigilerpoq. Illoqarfimmi kikkut tamaasa ikinngutigisinnaavai, iliuuseqarnissamullu – tiguaruminartorujussuuvoq.”

Ikiortissamik nilliajuarneq – pingaartumik pisuni sakkor tuuni – tusaaneqanngisaannartoq, annertoorujussuarnik soriarsinnaajunnaartutut misigisisinnaavoq, uippaka jaarnarsinnaalluni ajoqusiinnaallunilu – timikkut tarnikkullu.

Qulakkeerniarlugu, kinaluunniit tassunga pinnginnissaa, pingaaruteqarpoq, ikiortissarsiorluni nillianerit tamar-mik siullerpaamilli nalunaarutigineqarnerini pimoortumik tiguneqartarnissaat.

Pisortat suliffeqarfiutai tamarmik innuttaasut sumiginarneqarnerisa kingunerisaanik paasinnissinnaasariaqarput. Tamanna kommuninut, politiinut, Isumaginninnermik Aqutsisoqarfimmut, peqqinnissaqarfimmut, naalakkersuisoqarfinnut, Majoriamut, atuarfinnut aamma najugaqarfiit illersugaasunut kiisalu ulluklut unnuakkullu paaqqinnittarfinnut angerlarsimaffinnullu atuuppoq. Suliffeqarfimmilu taamaattumiinngikkaluarluni, takusaqarutta, nalunaarutiginnittussaataavugut oqaaseqarsinnaallutalu. Taamaalinissamut pitsaannerusariaqarpugut.

Soriarsinnaajunnaartutut misigineq

Saaffiginnissutit tamani takussaavoq una: inuit innarluutillit taakkulu qanigisaat aaqqissuussaannermi, taakkununga inissaqartitsinngitsumi, taakkununga takunnissinnaanngitsumi, kiisalu pisinnaatitaaffinik tunngaviunerpaanik attassisinnaanngitsumi inuusut. Tamanna isumaqarpoq, inuiaqatigiinni inuit ilaat amerlasoorujussuit innuttaasut sinnerinut sanilliullugit ajornerusumik atugaqartillugit inuutikkigut. Pissutsit, soriarsinnaajunnaartutut misiginermik pilersitsisut saniatigut, soriarsinnaajunnaartutut misigineq imminermi aamma ajoqutaasuvoq. Angajoqqaat soriarsinnaajunnaartutut misigisut, anaanatut imaluunniit ataatatut annikinnerusumik najuussin-

naalersarput. Apparisat soriarsinnaajunnaartutut misigisut apparisaminnik takunnissinnaanerat tusaasinnaa nerallu annikillisarput. Sulisut soriarsinnaajunnaartutut misigisut suliffimminni pitsaanerpaamik tunniussisinnaa nerat annikillisarpoq.

Eqqarsartaatsikkut nappaateqarpoq. Kommuni iliuuseqarusunngilaq, takus sutissanik takutitsisalermaat oqarput: "Ikiorneqarusunngippat, maanngaanniik susinnaanngilarput."

Anaanaminut aatsaat nakuusertalermaat iliuuseqarput.

Oqarnikuuvoq, iisartakkat imminut tulluannigisut. Iisisimagaangami, ullu ni pingasuni sinittarpoq, ullullu tulluuttut pingasut sininneq ajorluni. Qasugaangami iliuuseqariasarsinnaanerusarpoq.

Ataasinggormat anaanani kiinnakkut kapivaa. Kingorna napparsimavimmut politiinullu sianerput, taakkulu aa vaat. Maanna A1-imiippoq. Avatangiisiminut ulorianartutut nalilerne qarpoq. Nammineerluni sulisumut oqa lut tuarpoq, anaanani toqussimallugu.

Ikiorneqarnissamut qinnutigineqartut tamaasa kommunip soqutiginnigitsuu saarsimavai.

Ilanngullugu – inuppassuit tusarfigisakkagut, soriarsinnaajunnaartutut misiginertik annikillissarniarlugu, aqutsi sinnaaneq misiginiarlugu imaluunniit kiisami takuneqarusullutik sakkortuumik iliuuseqariartuaarput imaluunniit sakkortuumik iliuuseqartarlutik. Quppernerit siuliit ilaanni soorlu takugipput, ullukut unnuakkullu paaqqinnittarfiup panimminik sumiginnaajuartup saavani imminut nivinngarnissani inuup ataatsip siorasaarutigigaa. Innuttaasup ataatsip nammineq panimilu inuunertik kipissallugu siorasaarutigigaa. Innuttaasoq ataaseq aatsaat ikiorneqarpoq, anaanaminut nakuusereernerme kingorna. Inuppassuit pinngitsuuisinnaajunnaartarput. Inuppassuit nalunaarutigaa, nalullugu qanoq iliussallutik, imaluunniit kimut saaffiginnissallutik. Innuttaasut taakku inissisimanerat sakkortuvoq. Siusinnerusukut naapinneqarsimagaluarunik, tusaaneqarsimagaluarunik, paasineqarsimagaluarunik tapersorsorneqarsimagaluarunillu, inuunerat allarujussuurtut isikkoqassagaluarpoq. Uani isumaqanngilaq immikkut ittumik pineqarusuttoqartoq. Uanili piumasaqaataassaaq, Kalaallit Nunaata inuit pisinnaatitaaffii, eqqortissallugit atsiornikuusatik eqqortissagaat.

Tamanna allanngortissagutsigu, innuttaasunut aporfii tamarmik piiarneqartariaqarput inuiaqatigiittut naligiitumik inissaqartitsisumillu qulakkiivinnissagutta.

Qanoq iliussaagut?

Soriarsinnaajunnaartutut misigineq inuiaqatigiinni kinguneqaatinik pitsaanngitsorpasuarunik nassataqarsinnaavoq, taamaattumillu tamatsinnut pingaarnersaassaaq inuit pitsaanerusumik atugaqarnissaannik qulakkeerininnissaq.

Matuma ataani innersuussutunik arlalinnik allattuissaagut, neriutigaarpullu oqartussaasut attuumassuteqartut pingaartutut tigussagaat:

1. Sullissineq pitsaanerusoq

- a. Tunngaviusumik matu ataaseq (One-door) atornerqarli, avatangiisiinnarmuunngitsoq, soorlu Kommuneqarfik Sermersuumi eqqunneqarsimasutumi, kisiannili assersuutitut, oqartussaasoqarfik ataaseq kommunimi oqartussaasut sinnerisa akornanni attaveqarnermik ingerlatsisoq.
- b. Kommunimi aqqissuussaannerni ammanerunermik qulakkeerininneq, taamaasillutik innuttaasut pillutik suliaq malinnaaffigilluarnersinnaassavaat, pisinnaatitaaffitik eqqumaffigisinnaanerullugit, suliallu suliarineqarneranut pissaaneqartutut misigisinnaanerullutik.
- c. Kommunimi isumaginninnermik siunnersortit akornanni immikkut perorsaannikkut suliamik suliarinninnermi piginnaasanik qulakkeerininneq – pingaartumik inunnik innarluutilinnik sunniutilimik qanoq attaveqateqartoqarsinnaanersoq. Tamanna isumaginninnermik siunnersortitut ilinniakkami atuutilersinneqartariaqarpoq, imaluunniit kommunini sulisunut tamanut ilinniaqqinnertut.
- d. Suliamik suliaqarnermut aqqissuussaannermik ataatsimik atuineq, soorlu ass. Get Organized, innarluutillit pillugit suliaasaqarfiup iluani, tamatumaa qulakkiissavaa, inuit innarluutillit inissisimantertik oqaluttuareqqeqattaassanngikkaat, sulisut taarsernerini, innuttaasup nuunnerani, suliamik suliaqartoq uppersaammik annaasaqarpat, meeqqat inersimasunngorpata il.il.

2. Assigiinngisitsinninneruneq

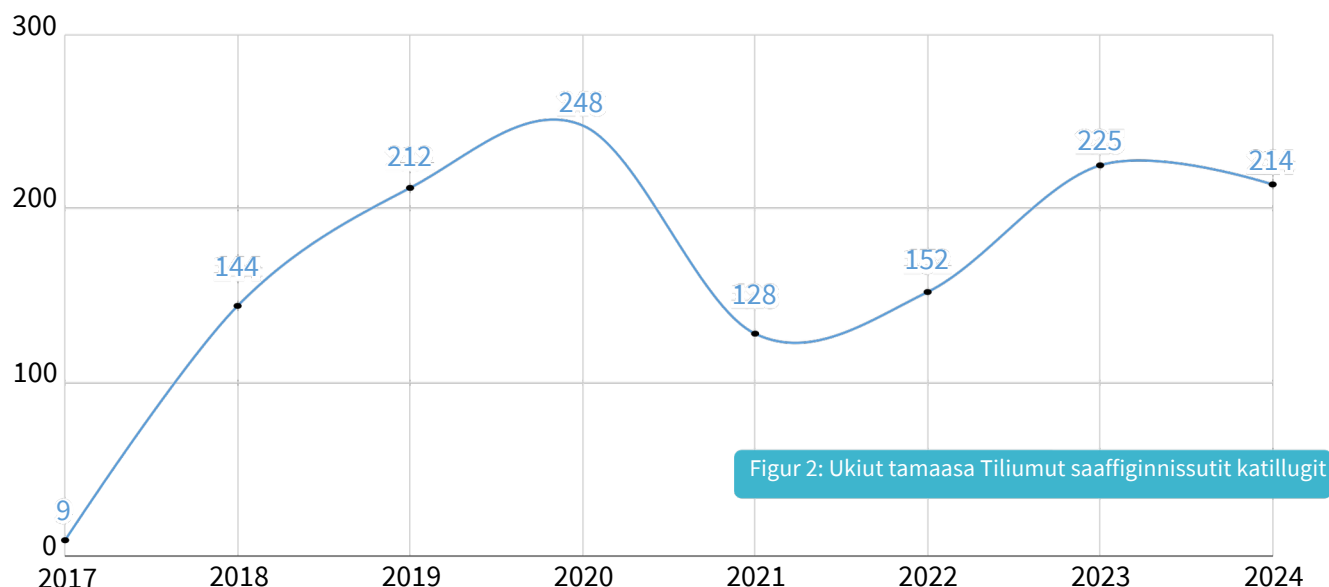
- a. Ataqtigineq pillugu paasititsiniaanermik aallartitsisoqarli, tassani qitiutillugu, inuit suna assigiisutigerippat – assigiinngissutsigut qitiutinnagit.
- b. Suliffeqarfinnut, atuarfinnut aamma najugaqarfinnut ilitsersuutunik suliaqartoqarli, assigiinngisitsineq qanoq pinaveersaartinneqassanersoq pillugu – ilaatigut sulilersitsiniarnermi assigiinngisitsineq, pimmatiginninnermik isumaginninneq aamma ataqtiginnerup nukittuup pingaaruteqassusaa pillugit.

3. Atornerluineq annikinnerusoq

- a. Najugaqarfinni pissaanermik atornerluineq akior-niarlugu inatsimmik eqqussisoqarli. Tamanna Kunneqarfiup Danmarkip Inuit Innarluutillit pillugit Isumaqtigiiisummik atulersitserernerata kingorna 2024-mi misissortinnermi NP-it innersuusutaasa ilagaat. Pissaanermik atornerluineq inuup pisinnaatitaaffinut tunngaviusunut sakkortuumik innarliineruvoq, unitsittariaqarporlu.
- b. Najugaqarfinni aamma ulloq unnuarlutik angerlarsimaffinni isumannaallisaanermi iliuuseqarnerit aallartinneqarli, taakku qulakkeerinissinnaappat, najugaqartut atornerluisarnernut assigiinngitsunut tamanut illersugaanissaannik.
- c. Qulakkeerneqassaaq, nakuusernissamut siorasaa-rinerit tamarmik siullerpaamik nalunaaruteqartoqarneranili pingaarutilittut tiguneqartarnissaat.

Inuiaqatigiit atugarissaartut, pisariaqartitsinerminnik naapinneqarfiusut, pisinnaatitaaffiilu eqqortinneqartut, peqqinnerusarput, nuannaarnerusarput, peqatiginninnermini aamma kulturikkut inuunermut peqataalluarnersinnaasarpot – inuiaqatigiimmillu tamanut inissaqartitsisumik pilersitseqataassallutik.

Ukiumi saaffiginnissutit ataatsimut isigalugit

2024-mi 214-inik saaffiginnissutit tigusaqarpugut. Tamanna 2023-mut sanilliullugu annikinnerulaarpoq, kisiannili Tiliup pilersinneqarneraniilli aalaakkaasumik amerlallutik.

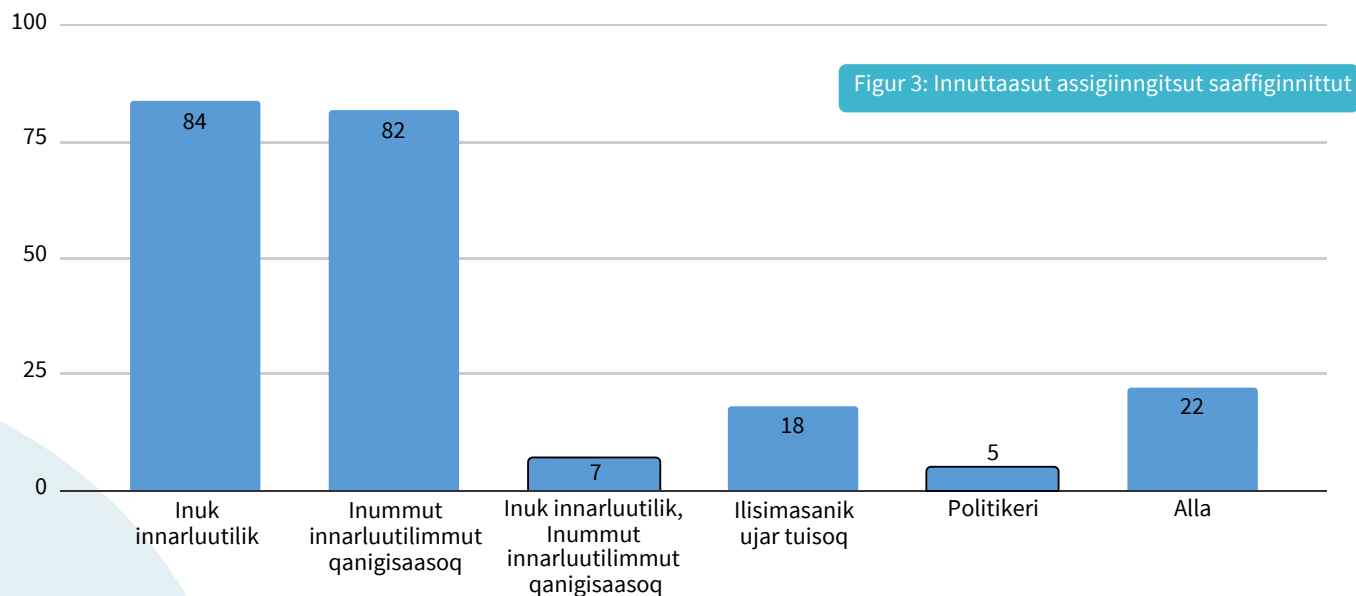
Innuttaasut saaffiginnittut 39%iisa missaat inuit innarluutillit namminneq saaffiginnipput, 38%iisalu missaat inunnut innarluutilinnut qanigisaasuullutik.

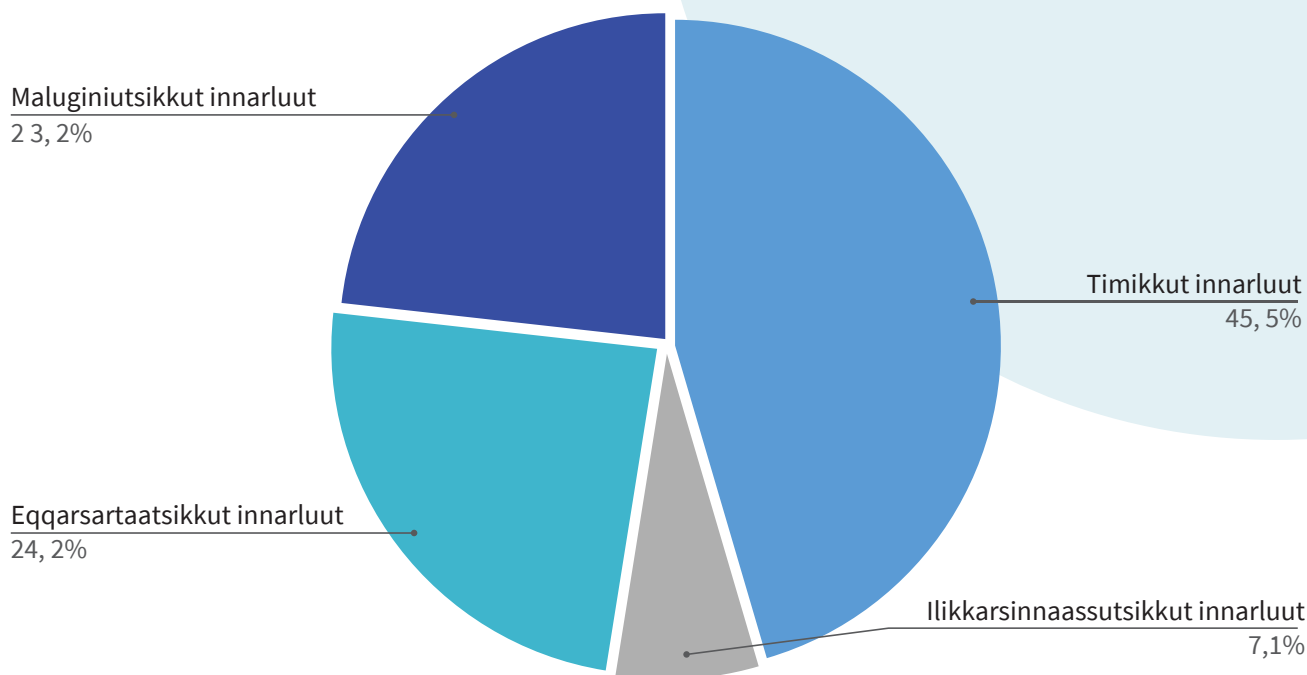
Amerlanngitsut, 3%, inuk innarluutilik qanigisaasorlu ataatsikkut saaffiginnipput – ass. inuup innarluutillip angajoqqaava,

meeqqani innarluutilik pillugu sianertoq. Sinneri 20%it missaat ilaatigut sullissisuupput, sulisuullutik, politikeriullutik, avatangiisini inunnit ernumasuneersuupput aamma ilinniartuneerlutik.

2024 ukioq siulliuvoq innuttaasuni saaffiginnittuni innarlummik nalunaarsuiffigisarput.

Taamaattumik una inuit innarluutillit ataasiakkaatut piginnaasakinnerussutaat pillugit paasissutissarsiffissat ataasiakkaaginnaat ilagaat. Paasissutissaatitta takutip-

Figur 4: Innuttaasut innarluutit suussusaat agguarnerat

-paat, timikkut innarluutit immikkoortut annersarigaat, saaffiginnissutsit 37%eralugit. Eqqarsartaatsikkut innarluutit immikkoortup annerpaap tulleraa 32%iullutik, maluginiutsikkut innarluutit annerpaat pingajoraat inuit taamatut innarluutillit saaffiginnissutaat 17%iullutik. Immikkoortoq kingulleq, ilikkarsinnaassutsikkut innarluut, 14%it missaraat. Innuttaasut saaffiginnittut 48-t arlalinnik innarluuteqarput.

Paasissutissat taakku soqutiginarpuupput, takutimmasuk, innuttaasut aporfinnik sunik aqquusaagaqartarnerut.

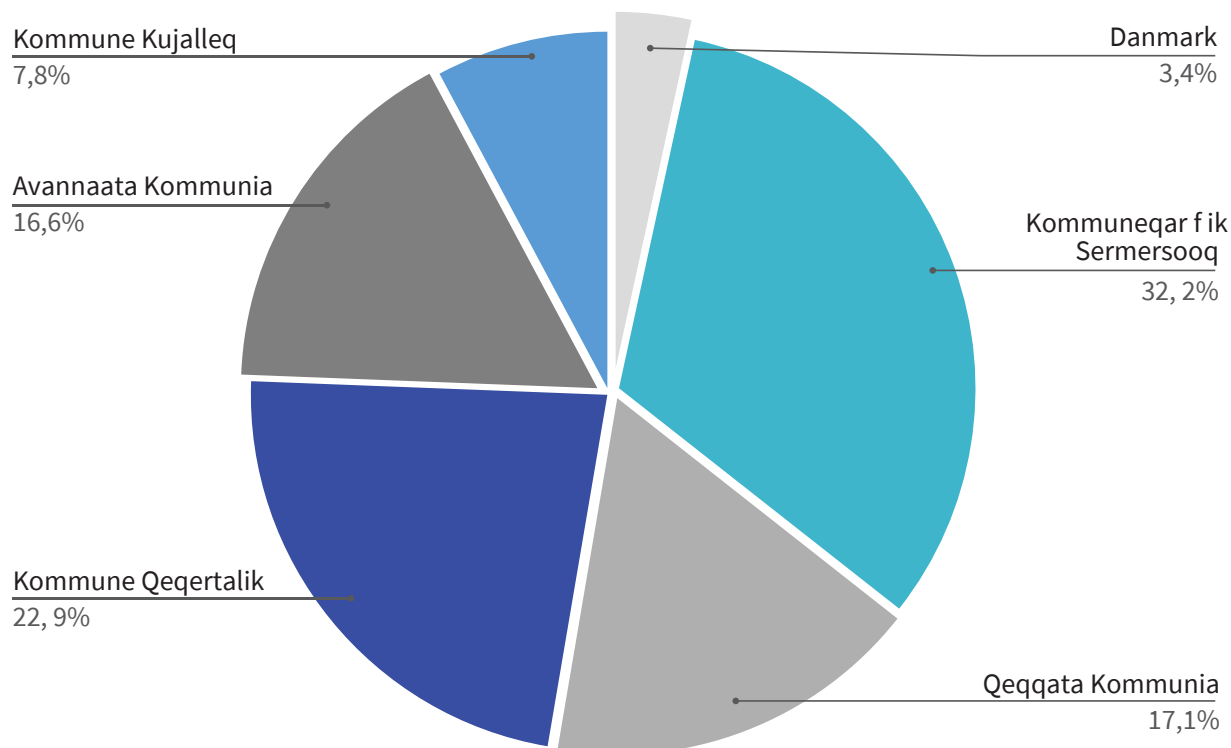
Inuiaqatigiinnut tamanut takussutissiingikkaluartut – tamatumani 2024-mi innuttaasut uatsinnut saaffiginnittuinnaat, innarluutiminnillu paasissutissiisut takussutissiarimmagit – innuttaasunut, ilisimasaqarfigivallaanngisatsinnut takussutissiipput.

Innuttaasut uatsinnut saaffiginnittartut, sinerissami tamarmi siaruarsimapput, Nuummit illoqarfinnillu allanit annerusunit, aamma nunaqarfinnit kiisalu sumiiffinnit tikikkuminaatsunit saaffiginnissutinik tigusaqartarpugut.

Saaffiginnissutit amerlanerpaat Kommuneqarfik Sermersuumeerput, tassani Kalaallit Nunaanni innuttaasut amerlanerpaat aamma najugaqarput. Saaffiginnissutinik misissueqqissaarnerni, suliarinikuusatsinni tamani, Qeqqata Kommunianit aamma Avannaata Kommunianit saaf-

INNARLUUTIT SUUSSUSAAT

- Timikkut innarluut: timikkut pisinnaasakinneruneq, ass. qamutini kaassuartakaniikkaanni.
- Ilikkarsinnaassutsikkut innarluut: ilikkaruminaatsitsineq, paasiuminaatsitsineq aamma eqqaamajuminaatsitsineq, ass. naqinnernik ilisarinnissinnaannginneq aamma ilikkarsinnaassutsikkut ajornartorsiuteqarneq.
- Eqqarsartaatsikkut innarluut: eqqarsartaatsikkut unammillernartoqaraanni, ass. skizofrenii, ADHD imaluunniit autisme.
- Maluginiutsikkut innarluut: Tappiitsugaanni, isigiarsuttuugaanni imaluunniit tusilartuugaanni, tutsarluttuugaanniluunniit.

Figur 5: Saaffiginnissutit kommuninut agguarlugit

figinnittut amerlanerpaat tulliusarput, 2024-mili Kommune Qeqertalimmit saaffiginnissutit amerlanerpaat tullerivaat. 2023-mi ukiumoortumik saaffiginnissutit 14%ii Kommune Qeqertalimmeersuupput, 2024-milu 23%iul lutik. Kommune Kujalleq aamma nunanit allanit saaffiginnissutit qaqutigoornerpaajupput.

Tamatuma takussutissarisinnaavaa, Qeqertalimmi ajornartorsiutinik iliuuseqarfigisariaqakkanik peqartoq. Aamma takussutissaasinnaavoq, Qeqertalimmiut amerlanerusut tapersersuisinnaanitsinnik ilitersuisinnaanitsinnillu eqqummaariffiginninnerulersi-manerannut. Kisianni saaffiginnissutit imarisaat tunngavigalugit imaassinnaavoq, siullertut taaneqartoq pissutaasoq, Kommune Qeqertalik sakkortuumik inuit pisinnaatitaaffiik unioqqutitsiffiusoq kiisalu inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiisummik unioqqutitsiffiusoq, isumaginninnikkut iliuuseqarnermik annertunerusumik pisariaqartitsiffiusumik.

Takusinnaavarpulli, inatsit, inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut aamma inuit pisinnaatitaaffii sinerissami tamarmi unioqqutinneqartut. Taakku ilaat nalunaarusiami matumani takutinneqarput, amerlasuulli takutinneqanngillat. Ajornartorsiutip peqqissaartumik qulaajarnis-

-saanut oqaluttuat amerlavallaarsimapput. Ilanngullugu qularnanngilaq, inuppassuit pissutsini inunnut tulluanngitsuni inuusut, sulit tusarsimanngisagut. Matumani Tiluup annertunerusumik iliuuseqarfigissavaa qulakkiisallugu, sulit amerlanerusunut paasititsiniaanissaq kiisalu inuiaqatigiinni amerlanerusut pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartinnissaannut. Tilioq ukiuni arlalinni oqaaseqatoqarfittut pioreeraluartoq, ukiunilu taakkunani saaffiginnissutinik tigusaqartarsimagaluartoq, sulit ersarippoq, nuna tamakkerlugu innuttaasunut tamanut paasititsiniaanissaq pingaarnersiorneqartariaqartoq.

Inuiaqatigiittut aamma immitsinnut illersussalluta pisisaatitaaffigaarput – aalajangiisartuugaluarutta, immikkut ilisimasaliigaluarutta imaluunniit innuttaasooqataagaluarutta apeqquataatinnaq. Tamatta nalunaarutiginninnissamut pisusaatitaaffeqarpugut.

Illit, Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit tamarmik ataqqinartumik inuunissaannut qulakkeerinninnissatsinnut ikiorsinnaavatsigut.

Tiliumi oqaloqatiginissarput kissaatigigukku – ilinnut, qanigisannut imaluunniit avatangiisinni inunnut tunnga suugaluarpat attavigisinnaajuaannarpatsigut. Uani qanoq iliussanerlutit takuuk:

Atoruminarsaanermut inuillu innarluutillit pillugit immikkut ilisimasallit oqalleqatigiinnerat, Tiliup 2024-mi majimi ataatsimeersuartitsinerani.

Tiliumut saaffiginnissutit

Kikkut Tiliumut saaffiginnissinnaappat:

Innuttaasut tamarmik Tiliumut saaffiginnissamut tikilluaqqusaapput. Inuit innarluutillit, taakku qanigisaat, suliamik suliaqartut, oqartussaasut aamma suliffeqarfiit uatsinnut saaffiginnissinnaapput.

Tilioq suut pillugit siunnersuillunilu ilitersuisinnaava:

Tiliup pisinnaatitaaffiit, naammagittaalliorsinnaaneq aamma inuit innarluutillit atugarisaat pillugit siunnersuillunilu ilitersuisinnaavoq.

Qanoq saaffigineqarsinnaavugut:

Tilioq saaffigineqarsinnaavoq e-mail-ikkut uunga info@tilioq.gl, oqarasuaatikkut 34 50 10, imaluunniit nammineq ornigunnermi. Innuttaasunut siunnersuinerit ammasarput: ataasinngorneq, marlungorneq, sisamanngorneq aamma tallimanngorneq nal. 13:00-16:00.

Misissueqqissaarneq aamma periuseq

Innuttaasut Tiliumut saaffiginnissutai tamarmik paasisutissaasivimmut allattorneqartarput, misissueqqissaarnermut matumangga paasisutissat tamarmik tassanngaanniit tiguneqarput. Paasisutissat isumannaatsuunerat aamma pissuserissaartumik sunniuteqarluartumillu paasisutissanik aqutsineq Tiliumut pingaarnerpaajuvoq. Uatsinnut pingaaruteqarpoq innuttaasut uatsinnut tatiginninnerannik attassinisaaq. Nalunaarusiatta pissutsit, saaffiginnissutini, Tiliup tigu-saani oqaatigineqartut ersersippai, Kalaallilli Nunaanni inunnut innarluutilinnut tamanut atuuttutut isigineqarsinnaanngillat. Nalunaarusiarli paasisutissanik tunngaviusunik annertuunik aallaaveqarpoq, taamaattumillu inuiaqatigiinni inuit innarluutillit taakkulu qanigisaasaa tungaannut takutitsinnaalluni. 2024 ukioq siulliuvoq, paasisutissaasivik nutaaq paasisutissanik katersinermik nalunaarsuinnermillu siammasin-nerusooq atuutillermat. Paasisutissaasiviup nutaap nalunaarusiornerput ajornaannerulersippaa kiisalu paasisutissanut tunngavimmik annertunerusumik pitsaanerusu-millu tapersiilluni – tassani qitiutinneqarput paasisutis-sat isumannaassusaat, ajornannginnerusumik atuisin-naaneq kiisalu ingerlaavartumik nutarsaanissamut periarfissaqarneq. Ilaatigut innuttaasut innarluutaat, inatsisit suut attuumassuteqarnerisut, innuttaasut ukiui allarpassuillu pillugit paasisutissanik, siornatigut nalunaarsortarsimanngisatsinnik nalunaarsuilersima-vugut.

Tiliumi pingaartipparput, suleriaatsigut pitsaanerusun-gorlugit, imaqarnerulersillugit kiisalu suliffeqarfittut pi-ngaartitatsinnik tunngaveqartillugit ineriartortinnissaat. Paasisutissat tunngaviusut nutaat uatsinnut ajornaan-nerulersippaa saaffiginnissutit isumannaatsumik ileqqo-rissaartumillu isumagisinnaanissaat, innuttaasunut ava-tangiisinik toqqissisimanarnerusunik ataqqinninnerusu-nillu pilersitsillutik kiisalu nalunaarusiamut matumunnga tunngavimmik pitsaanerusumik inissiillutik. Oqaaseqar-tartoqarfittut ineriartortinnissutit peqatigitillugu suleriaatsigut aaqqissuussaaneerillu ineriartortinnissa-vagut. Saaffiginnissutit katersorneqarput paasisutissa-nik kvalitativiusunik aamma kvantitativiusunik imaqarnissaat siunertaralugit. Tamanna isumaqarpoq, paasisutissat, naatsorsorneqarsinnaasut uuttortarneqarsinnaasullu tunngavigalugit, kiisalu paasisutissanik, annertunerusumik

oqaaseqaatsinik, nassuiarneqarsinnaasunik immikoorti terneqarsinnaasunillu imaqartunik nalunaarusioratta. Najoqqutat kvalitativiusut immikkoortut tamakkiisumik ineriartortinneqarsimasut naapertorlugit paasinierneqarput, saaffiginnissutit imarisaat aamma Tiliup nalingin-naasumik misilittagai tunngavigalugit suliarineqarsima-sunik.

Isummat erseqqissarniarlugit saaffiginnissutinit aalaja-ngersimasunit assersuutunik piviusunik ilanngussivugut. Taakku innuttaasut oqaaserisaannit toqqaannartumik tigusaapput. Misissueqqissaarneq kvantitativiusooq tamatuma kingorna diagrammini aamma tabelini saqqummiunneqarpoq, tassani erseqqissarniarlugit paasisutissat takutitaat, kiisalu pissutsit unioqquti-tsinerillu takusimasagut erseqqissarniarlugit. Nalunaarusiap imarai 2024-mi Tiliumut saaffiginnissima-sunit suliat aamma innuttaasunit tigulaarinninnerit. Taakku allaqqinneqarput attuumassutaat erseqqissarniarlugu kiisalu unammillernartut innuttaasut aqquusaagaat erseqqissarniarlugit. Ilanngullugu kinaassutsit isertuussanngortinneqarput, aqqit, sumiiffiit imaluunniit allat, inunnut ataasiakkaanut toqqaannartumik atassusiisinnaasunik imaqarpata. Tigulaarinninnerit ilanngunneqarput inuit innarluutillit ullunnaat piviusooq takutinniarlugu – kiisalu paasumi-narsarniarlugu, innuttaasut taakku kisitsisaannaan-ginnerat, statistikkiinnaannginnerat imaluunniit aningaasartuutaannaannginnerat, kisiannili inuusut nammineq takorluugaqartut, kissaateqartut aamma ilaqutaqartut, allatulli inuunerat naleqartut.

Paasisutissat aamma statistikki pingaaruteqaraluartut, uatsinnut Tiliumi taama pingaaruteqartigaaq qulakkiis-sallugu, suliaqut, oqariartuutivut aamma suliniutigut, inuit piviusumik misigisaanni tunngaveqarnissaat. Politikki innuttaasut misigisaannit ungasittorujussuuk-kajussinnaavoq – nalunaarusiamillu matumangga assigiinngissuseq taanna atorunnaarsinniarneqarpoq. Misissueqqissaarneq una tamakkiisumik itisiliiffiunngi-laq, paasisutissat ilisimasallu suli amerlanerujussuit, misissueqqissaarnermut matumunnga toqqarsiman-ngilagut. Ilisimatusarnermi atorneqarsinnaasunik imaluunniit ilinnut atuartutut soqutiginarunik peqarpat, uunga allassinnaavutit info@tilioq.gl taava paasisutis-sanik, illersuinissamut malittarisassat atuuttut iluanni akisussaassuseqartunik, ikiorniarsarissavatsigit.

